Nye Billier

Af

Elith Pedersen.

(Fortsat.)

XVIII.

Dag følger Dag, ogsaa Paaskefesten gaar; men Karen har ikke faaet talt med Else om det, der havde været saa stort for hende hin Dag.

Den skønne Sindsstemning er borte, det er, som om baade Tanker og Følelser er gaaet i Staa. Ikke for aldrig det kunde hun faa sig til at tale aabent ud med Jens Peter og de andre om de Ting; det var bleven hende helt klart den Aften, Jens Peter var paa Storgaard. Det maatte komme efterhaanden, ganske stille, ved Lejlighed.

Hun kunde se Per Hests smaa, kolde Øjne, i dem vilde det ligge: kan du se, Karen, det stemmede alt det, jeg sagde den Dag.

Og hun kunde se Kerner staa for sig, høj og rank, med det faste, lyse Blik; ogsaa i det kunde hun læse: det gik dog den Vej, jeg viste, jeg vilde . . .

— Paasken var gaaet ganske stille. Vejret havde ikke været godt, og da der ingen Familiehøjtideligheder havde været i Sognet af nogen Slags, saa havde Storgaardsfolkene holdt sig hjemme.

Men Torsdag efter Paaske var det Degnekonens Fødselsdag. Og som sædvanlig gik Karen derind med en Present for at lykønske.

Det var noget mørkt i Vejret, og hun havde en skarp Østenvind lige mod sig. Af og til kom der en rask fejende Byge med Sne, saa hun maatte standse og vende Ryggen mod. Men ligesaa pludselig Bygerne kom hvirvlende, ligesaa pludselig kunde de holde op og Solen bryde igennem for et Øjeblik med et mægtigt stimrende Blink, der straalede over de snepletted Marker med Sommersols Glans. Langt ud lyste Blinkene, selv de store skovklædte Rigum Bakker, der laa milelangt paa den anden Side Vinstrup By, stod saa klart frem som paa en Sommerdag, ja, klarere endnu, thi Sommerdagens Soldis fandtes jo ikke.

Der laa en Gaard tæt under Skoven derovre paa den største af Bakkerne; den Gaard havde hun aldrig set før.

Saa klart dog Solblinket lyste . . .

I det samme trak Skyer for igen.

Karen, som havde staaet stille, saalænge Lysningen varede, gik igen rask til, og snart efter kunde hun næppe se ti Skridt frem for Snetykning.

— „Aa, kære, kom da indenfor!" Det er Anders, som har staaet ude i sin Gang og kigget paa Vejret, og nu ser Karen komme tildænget af Sne.

Hun sætter rask over Vejen og ind til ham i Gangen. „Jeg er saa vaad, jeg kan blive, men det kan være godt nok at puste ud," ler hun og rækker ham Haanden.

Anders skyndte sig ind efter en Børste.

„Du kunde da ogsaa have taget en Paraply med," mente han.

„Ne—j, jeg bruger aldrig Paraply," ler hun videre, „det er et grimt Apparat, synes jeg. — Hvordan har du det ellers i din Ensomhed?"

„Jeg har det saa godt, bette Karen, saa udmærket godt, og du skal have saa mange Tak for det, du sender mig, det er næsten for galt, synes jeg."

„Der skal jeg ingen Tak have, det tilkommer mest Else."

„Ja, ja, det er dog dig, der er Hovedet, det er det jo da paa en Maade, forstaar sig. Men en dejlig Datter har du i den Else, ret en skønneste Pige er hun. Havde hun ikke stadig været saa meget for mig i Vinter, er det ikke godt at vide, hvordan det kunde have gaaet mig somme Tider."

„Det er skønt nok at høre, Anders, men gaa nu bare ikke og tud hende Ørerne fulde med, hvor god hun er, for saa kunde det nok være, at det blev en daarlig Betaling fra din Side. Ydmyghed er Nummer først og Nummer sidst . . ."

„Aa ja, Karen, nej, tro aldrig det om mig, nej, jeg ved saa godt, at gaar vi ikke frem i Ydmyghed Dag for Dag, saa er der noget galt et eller andet Sted, ja noget raaddent ved det hele. Man faar ikke Storhedstanker om sig selv, om man vil være en sand Kristen."

„Nej, det mener jeg, og man skal ogsaa hytte andre for den Slags."

„Det er saa sandt, Karen, jo, men ser du, der er jo kun een Vej til at komme ind paa sand Ydmyghed, det maa vi ikke glemme . . ."

„Nej, det maa vi ikke, men nu tror jeg, jeg vil smutte af, mens det er Opholdsvejr, jeg skal over til Degnens. Farvel, Anders, og Tak for Husly."

„Farvel, Farvel, og hils nu Datteren."

— „Sik'e da et Vejr, du kommer i, Karen," udbrød den lille Madam Frandsen, straks Karen Storgaard traadte ind i Stuen til hende.

„Ja, men jeg skulde da have dig gratuleret," lo hun og rakte hende en Pakke. „Det er Sager, der kan taale Regn, saa med dem er der ingen Skade sket."

I det samme kom Degnen selv ind fra Skolestuen.

„Da er det morsomt igen at se Folk her fra Storgaard, det er snart længe siden; velkommen, Karen, velkommen!"

„De har ikke Else med," ytrede Frandsen lidt efter.

„Nej, hun kunde ikke godt komme hjemmefra i Eftermiddag."

Degnen havde et eller andet paa Læben, men i det samme faldt hans Kone ind: „Du skal have en anden Nederdel, Karen, og Strømper vist . . ."

„Nej, nej, jeg har høje, svære Støvler paa, og pyt med Nederdelen; Kaaben hænger jeg lidt til Tørring, saa er det forbi."

Nu drejede Samtalen sig nogle Øjeblikke om Vejr og Vind, men længe varede det ikke, før Degnen brød ind: „Der er nu noget, som gør os meget ondt her Karen, og det er, at Else og Kathrine er blevne saa fremmede for hinanden, de to, som før holdt af hinanden næsten som Søstre."

„Ja vist er det kedeligt," svarede Karen.

„Else kommer saa at sige aldrig herind."

„Men Kathrine kommer a l d r i g hos os, og det er vist hende, der fra Begyndelsen holdt sig tilbage, om jeg har forstaaet Else rigtig."

„Det kan saamænd godt være, jeg ved det knap, men hvad! hele Sognet er jo splittet, h e l e Sognet, der er to Menigheder, Brøvl og Snak paa alle Kanter. Præstens Parti er for hellig og god til os andre, sondrer sig ud, lukker sig inde i det Forsamlingshus . . ."

„Vi andre maa jo dog godt komme der ogsaa, Frandsen," indskød Karen.

„Ja, komme der, det tror jeg nok, men hvem vil derind og læses Teksten? Den faar vi tydelig nok hver Søndag i Kirken . . . Præsten har gjort alle de Mennesker fuldstændig gale."

„Naa—aa," traf Karen paa det, „jeg mener nu, at min Else har sin Forstand godt nok i Behold."

„Karen! Forstand og Forstand er to Ting, lad os nu ikke tale om Deres Datter særlig, men . . men er det fornuftig Tale, at saadan en Mand som Per Essing, Sognefogden, at han er bleven omvendt? Er det fornuftigt?"

„Naar han siger det selv."

„Det kan ikke gøre det, sandelig om det saa kan," næsten raabte Degnen fogende ivrig. „Det er den alvorligste, mest rettænkende Mand, jeg i mit Liv har kendt, i ham har der ikke været Spor af Løgn eller Krusedulleri af nogen Slags . . . Omvendt Saa skulde hele Verden omvendes, det er jo taabeligt!"

„Jeg kar nu godt sige Dem een Ting, Frandsen, og det er, at jeg i Grunden har tænkt netop det samme, som De der siger; men . . . ja—a . . . fejlfri har han jo da ikke været alligevel, vel?" svarede Karen ganske rolig.

„Nej, fejlfri, men du er da vel heller ikke inde paa, at een eneste af de andre er fejlfri?" spurgte Degnen i et eget lavmælt Tonefald og saa fast paa hende.

„Ingenlunde, men jeg kan ikke frikende de Mennesker, at de stræber . . . stræber efter . . . ja efter at være, som de skal være." Og Karen saa ogsaa fast op paa Degnen, som stod op foran hende i hele sin Højde og Drøjde.

„Ja—a, jo, lille Frandsen," indskød Degnekonen beroligende, „det kan Karen Storgaard vist godt sige."

„Stræber efter! stræber!! ja, det tror skam, ellers var de da ogsaa nogle gemene Kæltringer og Hyklere; men — stræber efter, siger De, hvem gør ikke det? Gør De og jeg maaske ikke det, maa jeg spørge?"

„Jo—o vel," traf Karen lidt usikkert paa det.

„Jo vist har vi altid stræbt efter d e t, og naar der ingen Forskel er, hvad er det saa for en farisæisk Komedie!" Igen var Degnens Stemme steget stærkt. Men pludselig bøjede han sig ned mod Karen Storgaard og fortsatte meget lavmælt, men indtrængende: „Det er uformuftigt, Karen, og det er kommen bag paa Mænd som Sognefogden og Jens Peter Andersen, og nu De ser Deres Datter tage saa alvorligt paa de Ting, saa finder De det kønne, for der e r jo noget kønt og pænt ved meget af det, men De glemmer, at forkert er forkert, for meget e r for meget . . ." Igen rettede Degnen sig, saa ud som han vilde sige mere endnu, da Karen fortsatte: „Jeg mener nu, at der er brudt noget igennem hos de Folk, ja, brudt igennem, jeg ved ikke noget bedre Udtryk."

„Rigtigt nok, Karen, rigtigt nok, de har faaet mere Interesse for deres Kristendom, det har de, derfor skulde de nu ogsaa blive ydmyge og sindige; men Præsten har været for ungdommelig til at lede de Mennesker . . . ja, ja, men lad os haabe, det kommer ind i et lidt andet Spor, naar de faar set sig lidt om."

„Aa, værs'go, sid nu om, Karen, værs'go," indbød Madam Frandsen, som havde dækket Kaffebord. „Kathrine kommer først hjem til Aften, hun er med Jens Degnmand i Købstaden; men jeg havde saamænd Kaffen færdig, ligesom du kom."

Samtalen blev nu ved Degnekonens Hjælp ført ind paa andre Ting, og der holdt den sig, saa længe Karen var der. Frandsen, som af og til var et lille Snut inde i Skolestuen, kunde ikke rigtig faa det gamle Sving i Snakken, — selv efter at Børnene ved Firetiden var sendt hjem, og han kunde blive siddende. Han havde paa Fornemmelsen, at der var mere Kritik i Karen, end han skønnede om.

Men da hun endelig tog Afsked hen mod Mørkningen, kunde han dog ikke dy sig for at sige: „De var nok inde at besøge Anders . . . før." Han havde jo set det fra Skolestuen.

„Ja, han bød mig Ly for en Snebyge. Han er for Resten bleven en herlig gammel en nu, synes jeg."

„Jo—o, han er bleven omvendt, det er der ingenting at sige imod, det er han, den Ros skal han have. Men—æ, løb Brændevinen ham til Hovedet før, saa er der nu noget andet, der somme Tider truer med det samme . . . han er af og til lige selvsikker nok."

„Det var jo ikke saa heldigt, men naar man har været saa langt nede og saa kommer op, Frandsen, saa kan det maaske nok snurre lidt. Men sik'en et dejligt Vejr det da er bleven, saa stille . . . Farvel saa og tak for den Gang!"

Aldrig saa snart havde Degnefolkene sagt Farvel til deres Gæst og var kommen ind i Stuen igen, før Frandsen udbrød: „Hvad i Skam der nu gaar af Karen Storgaard!"

„Aa, hun vil jo dække for Datteren, ser du."

„Det kan d u tro; men jeg tror noget andet. Lurede jeg ikke paa det, da jeg saa, hun kom ud fra Fattighuset. Men jeg gad sandelig vidst, hvor længe hun har siddet derinde. Føj i Skam, at jeg da ikke ogsaa skulde faa det at se."

„Nu ser du ogsaa fort paa hver en Væg, Fa'r, der er da langt fra det, hun sagde . . ."

„Men jeg siger nej," gentog Degnen [illegible]

hun snart radikal i en ny Retning. Karen Storgaard er altid radikal, hvor hun hører hjemme. Du skal nok faa d e t at se."

„Fuldstændig radikal! før eller senere!" smældede han og dampede ud ad Døren.

— Da Karen naaede op over Bakken paa Vej hjemefter, laa der kun et svagt Skin bag Storgaard af Solnedgangen. I Luften er ganske stille, men det begynder at sne. Sagte daler Sneen i store, brede Flager, snart tæt og mørknende, snart fint og lysnende, som var det stadig ved at holde op igen. Det holder dog ved, bliver efterhaanden tættere, men inde i Snevejret lyder endnu en enlig Lærkes Sang, trillende, jublende.

Saa kønt det dog lød. Karen standsede vilkaarligt og stirrede i Retning af Sangen. Den lød saa nær ved. Men selv da der kom en Lysning i Snefaldet, kunde hun ikke øjne den lille, glade Sanger. Og hun gik videre.

Han kunde nu sige, hvad han vilde, Degnen, der var alligevel brudt noget frem i de Mennesker . . . de havde Ret, havde i hvert Fald noget, hun ikke ejede . .

Men der var blot det at skulle bekende det, aabent at maatte frem med det: det var mig, der ikke saa det, mig, der gik mod, hvad jeg ikke forstod.

Karen Storgaard syntes, hun stod for en aaben Dør, at hun blot havde at stille sig i den lyse Dør for alles Øjne, blot havde at gaa der ind.

Endnu faldt Sneen, endnu lød Lærkens Jubel der bag ude . . .

Saa glad den dog var, saa jublende den bigede mod de lyse Dage.

Men det fik nu alligevel vente. Det maatte komme efterhaanden, som af sig selv. Og hun listede sig stille bort fra de Tanker, saa godt hun kunde, saa hurtigt hun kunde, for de gav Uro i Sindet, kaldte saa stærkt paa en Afgørelse, og det stærkere for hver Gang hun syslede med dem.

XIX.

Foraaret er draget ind over Landet i sit prægtigste Klædebon: Dage mod stille Solskin, Nætter lyse og milde.

I Storgaards skønne Have staar Krokus endnu smukt, i lange Rækker og store Klynger, alle Vegne titter de frem, paa Plæner og Diger, i Busketter og Grotter, i alle Farver fra mørkeste gule til lyseste blaa. Og Julerosen, den mørke, stod med hundrede Blomster og endnu flere Knopper.

Allerede bygger Sortdroslen paa sin Rede i den unge, endnu bladløse Bøg, at alt kan være færdig, til Træet springer ud.

Og over alle Marker lyder Lærkens Jubel fra tidlig Dag, mens Folk og Heste har travlt med Saaning og Harvning og Tromlen.

— Grejs Storgaard er rigtig i sit Es. Ovenpaa al den Stue- og Staldluft gør det godt at komme ud over Agrene og røre paa sig. Bare sidde inde og drøfte de spændte Forhold i Sognet og høre Brøvl om, hvad den havde sagt, og den havde ment, og hvad den troede og den anden ikke troede, det var noget skrækkeligt klummert noget.

Al den Slags var nu som vejret bort med Foraarssolen og Foraarstravlheden. Der var igen rigtig noget at komme op efter om Morgenen, og om Aftenen var man saa dejlig træt og sulten.

Derude paa Storgaardsmarkerne blev der ikke spurgt om, hvad Per syntes og Povl mente, men bare om, hvordan Grejs vilde have det.

Og det var nu gaaet saa rent straalende det Foraar med Indkøb af Ungkreaturer til Storgaardskærene. Karen, som havde nok at gøre inden Døre med at have alt færdig til Folkene paa Klokkeslet, fik som sædvanlig Besked om alting i mange smaa Samtaler, naar Grejs kom et Smut ind om Gaarden og opsøgte hende i Køkken eller Spisekammer, eller hvor hun nu havde noget at gøre.

Der blev lige 70 Ungkreaturer i Aar med de 30 af eget Tillæg, og de indkøbte var rigtig nogle Kærne-Stude omtrent allesammen. Der var aldrig en Smule for mange heller. Hun kunde stole paa, at Kærene magelig kunde føde dem, aldeles magelig.

Næste Foraar skulde hun se en Samling Fedestude og en Hoben Salgs-Kvier med Kalv, for det var altfor dvalsk med den Driven paa Malkekvæg, som stod der Aaret rundt og aad Kraftfoder til op over begge Ører. Der var aldrig Snak om, at de kunde betale al den Kærne og alle de Kager . . .

Nu skulde han da ikke skifte altfor rask om med det, mente Karen.

Men Grejs var saa inde paa det. Og hun skulde se, hvor dejligt det vilde blive at være fri for al den Malkning og den Masse Roer. Det var jo en farlig Komedie.

„Jeg er sandelig saa glad, Karen, ved igen at komme lidt ind paa det, som det gik her i mine unge Dage." Der er meget mere Humør ved at skifte om paa Sagerne i Stedet for at gaa og rode med de samme Kobæster."

Og hun fik alle Handlerne, en for en, efterhaanden som han kom i Tanker om dem. Han havde jo inde paa Foraarsmarkederne truffet saa mange af de gamle Handelsforbindelser. Men Karen var ikke saa optaget af Bedriften i det Foraar, som hun plejede. Hun hørte rolig nok paa alle sin Mands Projekter og Fortællinger om Arbejdets Gang, men greb saa godt som ikke ind med nye Tanker og Raad og Forslag til Ændringer, som hun ellers plejede at have nok af. Der var noget andet, der optog hende. Hun var begyndt at søge efter det, som hun længe havde brugt alskens Kneb og Kunster og al sin Villies Kraft til at gemme bort. Hendes Modstand var svækket, Tankerne trætte.

Det var kommen til at staa saa stærkt for hende: Du gaar jo og lukker dig selv ude fra den Fred og [illegible] hendes dig, gaar jo og driver Spot næsten [illegible] Og ikke blot lukker du dig [illegible] for hele Gaarden med, hinderer Grejs og Karlene og Pigerne, ja, især de unge, de ser jo stadig efter dig, følger dig . . .

Og havde Karen før nærmest følt Kaldet som noget mildt og lokkende dragende, indbydende, saa mødte det hende nu til Tider som noget presende haardt, tvingende, truende.

En Aften, temmelig sent, Folkene var gaaet til Ro, og hun og Grejs var kommen ind i Sovekværelset, sagde hun pludselig: „Jeg tror lige, jeg vil gaa ud og se til Faarene." Dem havde Karen altid haft særlig Dyssigt med, og hun var meget interesseret i, hvorledes det gik med et Par Præmiefaar, som lød noget længe vente paa sig med Lam det Foraar.

„Ja, gør kun det," ytrede Grejs og begyndte at klæde sig af.

Netop den Dag havde Else været særlig glad og talende, og hun havde flere Gange sunget en ny Sang, der lød saa jublende frejdig. Hver Gang havde Karen lyttet, hver Gang havde hun tænkt: var det blot mig, der kunde synge den med Elses Sind.

Først paa Aftenen, da de en Tid sad ene sammen i Stuerne, havde hun bedt Datteren synge den igen, og Karen havde selv nynnet med:

Jeg ved min Vej,
Den gaar i Tro
Op mod saa lyse Steder . . .

Hele Aftenen igennem havde den lydt for hendes Øren, og da hun nu ved Sengetid gik ene over Gaarden med en lille Lygte i Haanden, tænkte hun: var det dog mig, der kunde synge den Sang med Sandhed.

Da Karen kom ind i Faareloen, lænede hun sig som sædvanlig ud over Rækværket, der skilte mellem Fodergangen og Faarenes Lukaf, og lyste med Lygten over Dyrene, af hvilke nogle blev liggende hos deres Lam, medens andre kom i Smaaflokke mod hende. Mellem de sidste var Præmiefaarene. Der var intet nyt paa Færde.

Hun bøjede sig ned over Rækværket: om hun dog havde det som Else, om hun dog var saa glad og frimodig . . .

Alt det gamle var hugget sønder og sammen for hende: de gamle Storhedstanker, al Trods, al Modstand, al Ske for andre Menneskers Tanker og Menen.

Hun v i l d e følge, v i l d e gaa ind under Kravet . . . vilde ikke opsætte noget, vilde bøje sig . . .

Men nu var det, som om den Dør, der før syntes aaben, var lukket, som om Gud, der før syntes saa nær, var saa uendelig fjern. Hun havde haft Følelsen af, at alt stod paa hende alene, at hun blot havde at række Haanden ud, og alt var Fred.

Nu stod hun søgende, bedende der, hvor hun før stod nølende, ventende, opsættende, kaldte paa Gud, som Gud før kaldte paa hende. Det var, som om han tav, trak sig tilbage, da hun endelig oplod sin Røst mod ham.

Hun vidste, at Gud var naadig og barmhjertig, vidste han stod rede til at modtage Mennesker, alle Mennesker . . . havde læst det, hørt det, mange Gange . . . Og dog mødte hun kun Tavshed som Svar paa sin Bøn.

Hun havde vel ventet for længe, altfor længe — —

Men Gud var jo langmodig, god og kærlig, langmodig, han kunde vente paa et Menneske som en Moder paa sit Barn, ja, langt bedre, han kunde jo vente, som ingen Fader eller Moder kunde det — — —

Da Karen endelig forlod Faareloen og igen gik over Gaarden, hørte hun Piben og Hvin af Vinger. Hun saa op. Himmelen var ganske overstrøet med Stjerner.

Med ganske korte Mellemrum kom Lyden igen. Flok paa Flok maatte drage over. Det var Foraarstrækket. Undertiden lød det, som drog Fuglene ganske lavt over Gaarden, men hvor meget Karen Storgaard end anstrengte sine Øjne, var det hende ikke muligt at skimte saa meget som en Skygge, til Trods for Luften syntes saa klar og lys op mod Stjernerne, at man skulde tro, den mindste Spurv maatte kunne ses, selv om den var højt over Gaarden.

Idet hun gik ind, tænkte hun, at saadan omtrent var det med hendes Gudsforhold. Paa en Maade forstod hun jo alting, fandt, at det var saa ligetil, og dog forstod hun intet, kunde i hvert Fald ikke faa noget ud af det, hun vidste. Nej, slet intet.

— „Det var en lang Tur. Var der noget i Vejen?" spurgte Grejs, som allerede var ved at falde i Søvn, da Karen kom ind igen.

„Nej."

Saa vendte han sig igen om paa Siden og faldt hurtig i Søvn.

— — Dag gaar efter Dag, men Karen kommer ikke videre, synes snarere, at det hele bliver vanskeligere at faa Rede i.

Hun vidste jo saa meget; der var ikke det, der kunde fortælles hende, syntes hun da, og netop derfor blev det saa haabløst, fortvivlende næsten. Der var jo ligefrem ingen anden Udvej end denne, at hun havde staaet Gud imod saa længe, at han havde helt opgivet hende . .

Altid mødte hun det kolde, tavse, lukkede, og før havde hun mødt Indbydelse i hver eneste nok saa lille Tanke paa Gud.

Tidt havde hun Lyst til at give sig i Snak med Else om de Ting; men det blev ikke til noget, for Karen kunde ikke tænke sig, hvad Udbytte der skulde komme ud af det. Datteren kunde jo ikke vide mere end hun selv. Hvor tidt havde hun ikke været inde og hørt Kerner i Kirken; han kom jo ikke med et eneste Ord, der kunde vise hende Vej, endda han var Præst. Den ene Prædiken var som den anden.

Men en Formiddag, da Moder og Datter staar sammen og smører Mellemmad til Folkene, udbryder Karen pludselig: „Der er nu alligevel en Ting, jeg ikke kan forstaa, og det er, at alle de Mennesker, der vil høre Vorherre til, ikke ogsaa er troende Mennesker."

(Fortsættes.)